

Over de veranderingen in vrijwillige energie, de waarde van vrijwilligerswerk en de rol van de overheid

Prof. Dr. Lucas Meijs
Strategic Philanthropy and Volunteering

Rotterdam School of Management
Erasmus University Netherlands

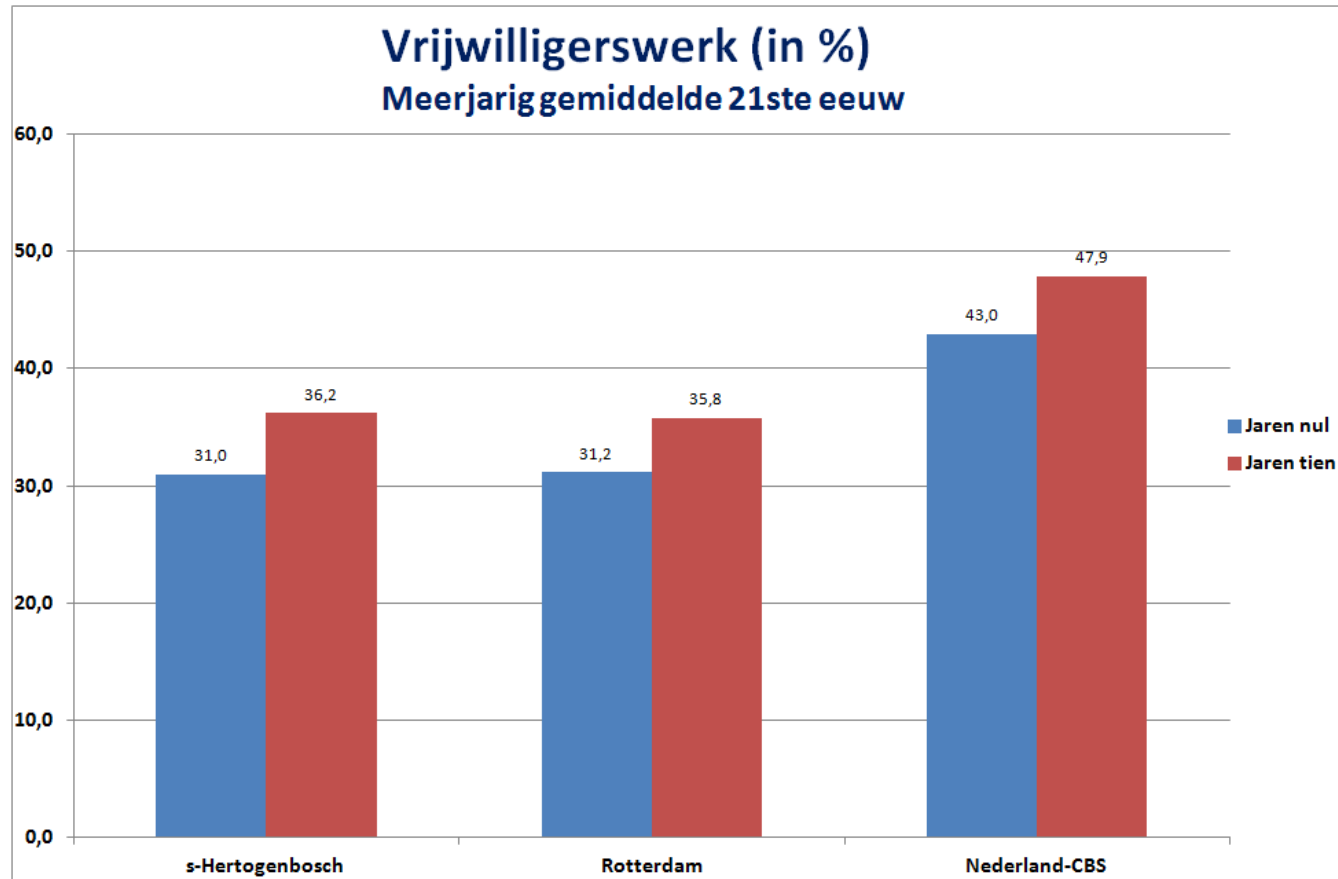

1. Trends in vrijwilligerswerk: omgaan met vrijwillige energie
2. Op weg naar toegevoegde waarde
3. Wat kan je als overheid doen?

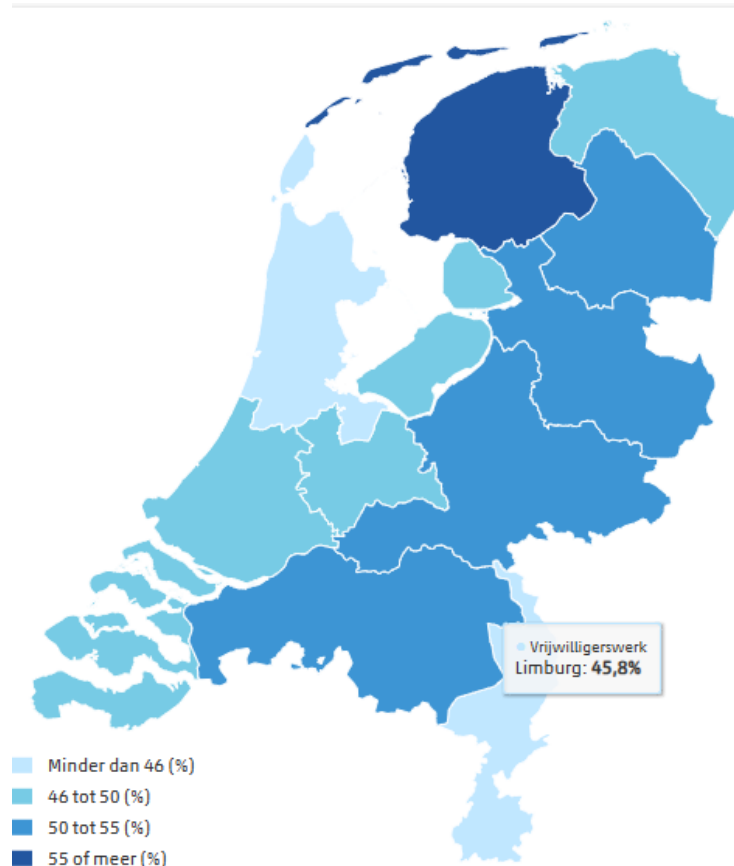
De grote trends

Doen we nu meer of minder vrijwilligerswerk dan 20 jaar geleden...

Het doen van vrijwilligerswerk wordt verklaard door een drukke agenda.
Het doen van veel uren vrijwilligerswerk wordt verklaard door 'nu heb ik meer tijd'.

50 procent van de Nederlandse bevolking van 15 jaar of ouder heeft in 2024 in de afgelopen twaalf maanden vrijwilligerswerk verricht voor één of meer organisaties of verenigingen. **(Limburg, 45,8%)**

31 procent gaf aan zich in de vier weken voorafgaand aan het onderzoek ingezet te hebben als vrijwilliger voor een organisatie of vereniging.

Dus 60% van de vrijwilligers is behoorlijk regulier, 40% is meer episodisch (een dag, een project of ieder jaar dezelfde vakantieweek)

[CBS 2025: Vrijwilligerswerk: het reguliere deel | CBS](#)

Het doen van vrijwilligerswerk wordt verklaard door een drukke agenda.
Het doen van veel uren vrijwilligerswerk wordt verklaard door 'nu heb ik meer tijd'.

DRIE TYPEN ORGANISATIES

Mutual Support / Benefit

Wie je
bent

- Interne vrijwilligers
- Samen alles doen
- Waarom ben jij de baas?
- Eisen stellen aan gezelligheid
- Hobby energie

Service Delivery

Wat je
kan

- Externe vrijwilligers
- Opdracht uitvoeren
- Acceptatie voor manager
- Eisen stellen aan professionaliteit
- Impact energie

Campaigning

Wat
je
vindt

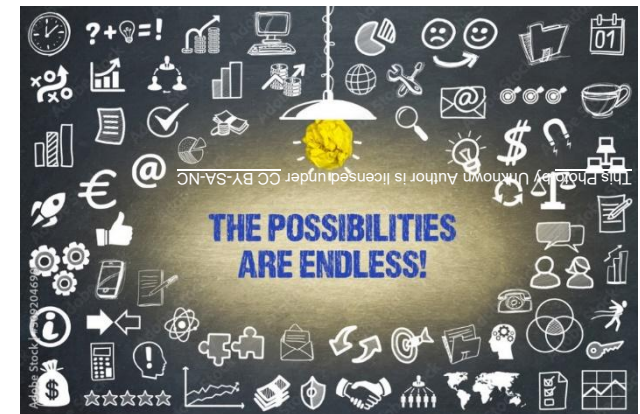
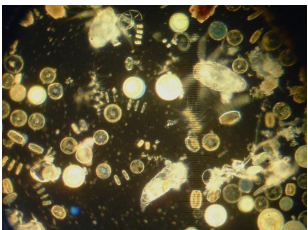
- Externe en interne vrijwilligers
- Doorgaande discussies
- Acceptatie voor leiderschap op basis van ideaal
- Eisen stellen aan loyaliteit
- Lifestyle energie

De drie stappen van betrokkenheid in tijd.....

Een
samenleving
heeft bronnen
van vrijwillige
energie

(Potentiele)
vrijwilligers bieden
vrijwillige energie aan
om vrijwilligerswerk
te worden

Organisaties bieden
vrijwillige energie een
kans om
vrijwilligerswerk te
worden

© [2025] Erasmus University Rotterdam, All rights reserved. No text and datamining.

Dierenvoedselbank Friesland heeft dringend behoefte aan geld en vrijwilligers. Omrop Fryslan, 18/1/2022

Drie soorten vrijwillige energie / hulpbronnen

WILDE ZALM

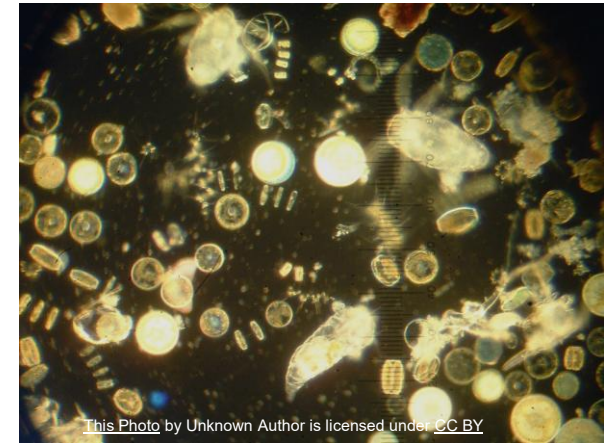
Traditionele vrijwilligers hulpbron

KWEEKVIS

Derde partij vrijwilligers hulpbron

PLANKTON

Spontane vrijwilligers hulpbron

Koolen-Maas et al (2023).

Er zijn drie hulpbronnen van vrijwillige energie die zich materialiseren in episodisch maar ook doorgaand vrijwilligerswerk.

<https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/08997640221127947>

Vrijwilligerswerk wordt zowel georganiseerder als spontaner!

Special Issue Manuscripts

Rethinking Volunteering as a Natural Resource: A Conceptual Typology

Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly
1-25
© The Author(s) 2022
Article reuse guidelines:
sagepub.com/journals-permissions
DOI: 10.1177/08997640221127947
journals.sagepub.com/home/nvq
SAGE

Stephanie A. Koolen-Maas^{1,2},
Lucas C. P.M. Meijs²,
Philine S. M. van Overbeeke²,
and Jeffrey L. Brudney³

Abstract

Volunteering can be understood as a human-made, renewable resource that can be grown and recycled, and whose continuation and volume of flow can be influenced by human beings positively as well as negatively. We extend the metaphor and break down the monolithic concept into three categories: traditional (wild salmon), third party (farmed fish), and spontaneous (marine zooplankton). Each volunteer resource (a) manifests in particular forms of volunteer service, (b) serves different purposes, (c) has different antecedents, (d) is harvested in different ways by different stakeholders meeting different conditions, and requires a specific form of management, based on its (e) benefits and challenges, (f) resource level, (g) propagation methods, and (h) sustainability needs. The three resources are fluid and interact dynamically. The distinction of three volunteer resources and their dynamics extends the conceptualization of volunteering as a natural resource and informs a new research agenda.

Keywords

volunteering, volunteer management, volunteer typology, volunteer resources, volunteer potential

Gemeenschappen.....

'ZENDENDE THUIS' ORGANISATIE

- Werknemers– vrijwilligers
- Maatschappelijke stage - vrijwilligers
- Service learning – vrijwilligers
- 'Jaarclub' – vrijwilligers
- Tegenprestatie – vrijwilligers
- etc

BEMIDDELEND THEMA

- Familie – vrijwilligers
- Vrijgezelle – vrijwilligers
- Groene gymnastiek - vrijwilligers

© [2025] Erasmus University Rotterdam, All rights reserved. No text and datamining.

Middenin de stad ligt de prachtige Weerdsuis, die nog met de hand moet worden geopend. Als de sluisdeuren dicht zijn, moeten de vissen blijven wachten. Daardoor verspillen ze tijd en energie. Zo zijn ze een makkelijke prooi voor vogels of roofvissen.

Om de vissen te helpen, hangt onder water bij de sluis een camera. Zijn er vissen in beeld? Druk dan op de bel. De sluiswachter krijgt een seintje en zal, als er veel vissen zijn, de sluis openen.

2021 440.000 mensen drukken op de digitale deurbel
2024 2,7 miljoen kijkers

© [2025] Erasmus University Rotterdam, All rights reserved. No text and datamining.

<https://visdeurbel.nl/over/>

Vraagstuk: hoe maken we Maastrichtse kweekvijvers voor de “vrijwilligers van de toekomst”?

Gewoon wat aanzetjes

- 1 Bedenk 11 ‘daten met je hart’ bijdragen in Maastricht (11/11?)
- 2 Investeer met elkaar in *involved learning*
 - Maatschappelijke stage, Maatschappelijke Diensttijd en Service Learning
- 3 Investeer met elkaar in de relatie vrijwilligerswerk en gezondheid
 - Individueel Welzijn op recept,
 - Als team Opruim-activiteiten, Bouw-activiteiten
- 4 Omhels het spontane en episodische vrijwilligerswerk

Op weg naar toegevoegde waarde

- WE HEBBEN GEEN GELD VOOR BEROEPSKRACHTEN DUS WERKEN WE MET VRIJWILIGERS

- Als het budget op is meer vrijwilligers
- Als er budget is weer beroepskrachten
- Als vrijwilligers niet te vinden zijn beroepskrachten
- Als (semi-)beroepskrachten (stagiaires) makkelijk zijn beroepskrachten eruit
- Etc

Wij denken dat een discourse verschuiving van ‘Vrijwilligers Bespaarde Kosten’ naar ‘Vrijwilligers Toegevoegde Waarde’ vrijwilligerswerk veel aantrekkelijker maakt om te doen en te ondersteunen....

VTW > BTW van 21%?

Philine Sophia Martina van Overbeeke

Appreciating What Matters

The many dimensions of volunteer value

Dr Philine van Overbeeke

philine.vanoverbeeke@new.ox.ac.uk

Research Fellow
Gradel Institute of Charity
New College, University of Oxford

- van Overbeeke, P.S.M., Koolen - Maas, S., Meijs, L., & Brudney, J.L. (2022). You Shall (Not) Pass: Strategies for Third-Party Gatekeepers to Enhance Volunteer Inclusion. *Voluntas*, 33(1), 33-45. <https://doi.org/10.1007/s11266-021-00384-0>
- Koolen-Maas, S. A., Meijs, L. C. P. M., van Overbeeke, P. S. M., & Brudney, J. L. (2023). Rethinking Volunteering as a Natural Resource: A Conceptual Typology. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 52(1_suppl), 353S-377S. <https://doi.org/10.1177/08997640221127947>
- van Overbeeke, P., & Ouacha, M. (2022). The value of diasporic cross-border philanthropy and voluntourism. In K. Biekart, & A. Fowler (Eds.), *A Research Agenda for Civil Society* (pp. 173-187). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781800378155.00021>

Level	Recipient/appropriator and value themes
Micro	<i>Volunteers</i>
	Individual development, social capital, professional development, well-being, affective outcomes, expressing norms and values, personality traits and characteristics, reputational outcomes, financial value, tangible rewards
	<i>Beneficiaries</i>
	Beneficiary outcomes, mutual relationships
Meso	<i>Paid co-workers</i>
	Employee outcomes, work outcomes, mutual relationships, financial value
	<i>Host organizations</i>
	Organizational outcomes, financial value, disruptions
Macro	<i>Sending organizations</i>
	Employee and student work outcomes, organizational outcomes, financial value
	<i>Communities</i>
	Meeting community needs, community outcomes, sustained local civil society, NPO sector outcomes, financial value
	<i>Society</i>
	Societal behaviors, social change, financial value, increased inequalities

Onderzoek van Philine van Overbeeke RSM (promotie 2024)

Complementie = vrijwilligerswerk

(niet verdringing)

Vrijwilligers en beroepskrachten zijn andere schakels in interventie

Cooperatie

Supplementie = vrijwilligers

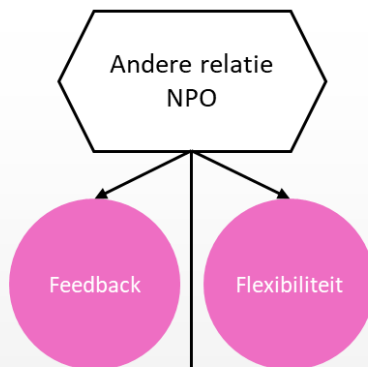
(mogelijk verdringing)

Vrijwilligers en beroepskrachten zijn dezelfde schakels in interventie

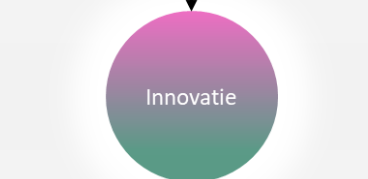
Samenwerken beroepskrachten en vrijwilligers voor optimale waarde creatie

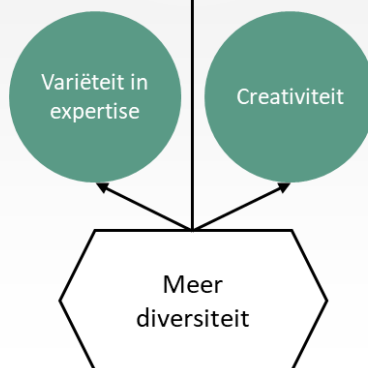
Complementaire
waarde van
vrijwilligerswerk

Ambidextaire
waarde van
vrijwilligers
vrijwilligerswerk

Supplementaire
waarde van
vrijwilligers

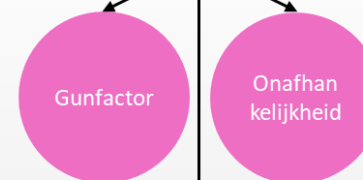
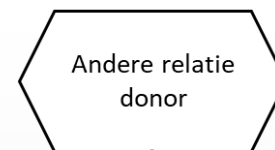
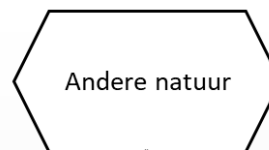

Legende

Waarde
thema

Drijfveer

waarde

Pictures: dreamstime

Vrijwilligerswerk is een **beloningsstructuur** niet een functieomschrijving

Mensen mogen dingen doen omdat ze er de juiste '**competentie**' ervoor hebben, niet omdat ze ervoor betaald worden.....

Mensen die alleen maar goed kunnen werken als ze ervoor betaald worden mogen zich **geen professional** noemen.....

Vrijwilligerswerk gaat om **toegevoegde waarde**, niet om kosten besparing.....

Burgers betalen beroepskrachten (direct en indirect) voor **de vervelende klussen**, niet voor wanneer het makkelijk is....

Vraagstuk: hoe zorgt de overheid dat vrijwilligers vooral waarde kunnen maken / hoe voorkomt de overheid 'misbruik; van vrijwilligers?

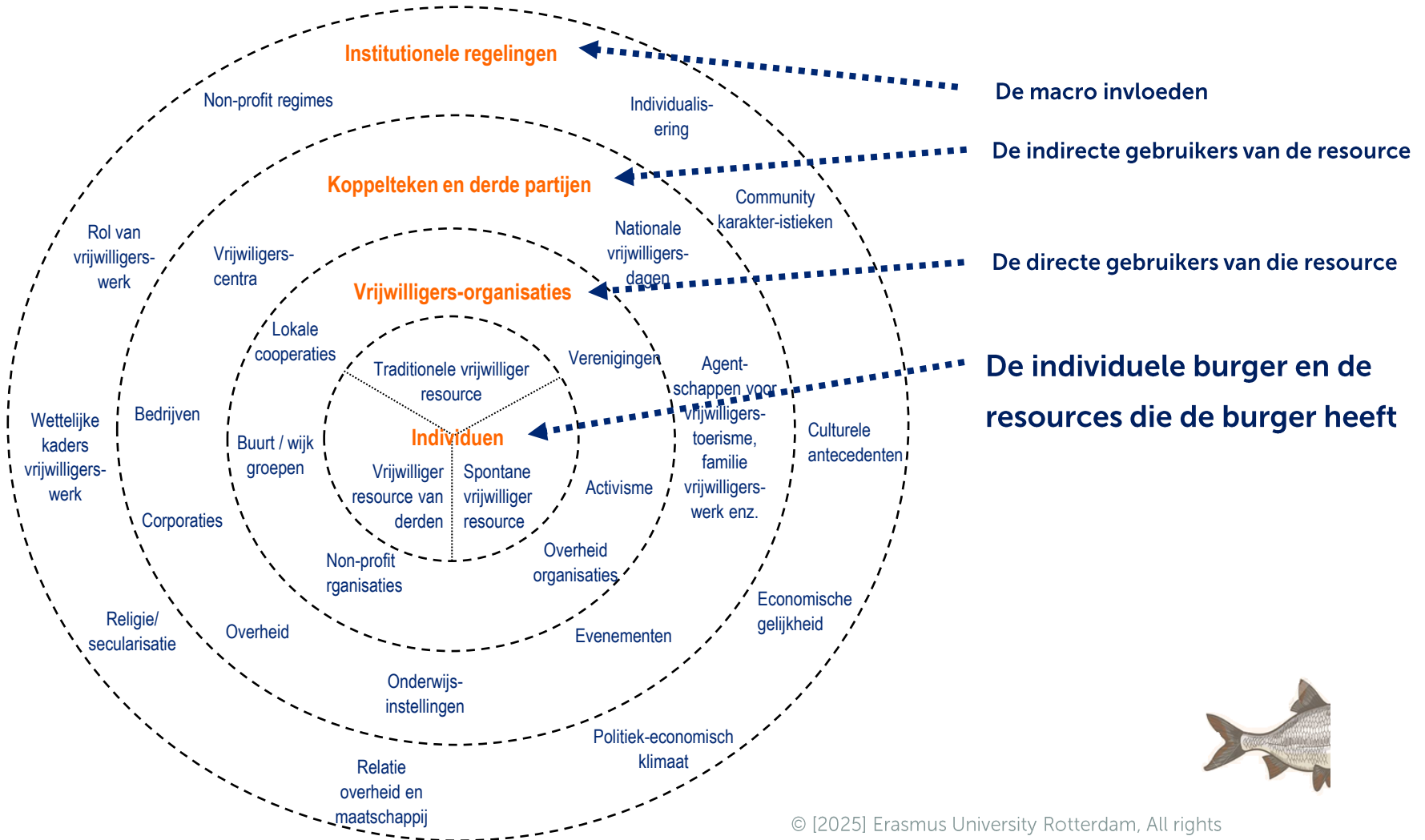
Wat kan je als overheid doen?

Vrijwilligerswerkbeleid is gericht op het bevorderen en toegankelijk maken van vrijwilligerswerk. Dit beleid is vaak indirect (bijvoorbeeld promotie voor vrijwilligerswerk), gericht op andere stakeholders zoals bedrijven en meer flankerend.

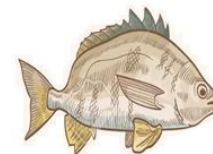
Vrijwilligersbeleid is gericht op het zorgen dat vrijwilligers goed tot hun recht kunnen komen in hun werkzaamheden. Vrijwilligersbeleid is daarmee gericht op vrijwilligers binnen organisaties die met vrijwilligers werken.

Vrijwilligerswerkbeleid is breder dan vrijwilligersbeleid. Vrijwilligerswerkbeleid lijkt op het beleid voor de gehele arbeidsmarkt, terwijl vrijwilligersbeleid lijkt op een HRM beleid van een organisatie.

© [2025] Erasmus University Rotterdam, All rights reserved. No text and datamining.

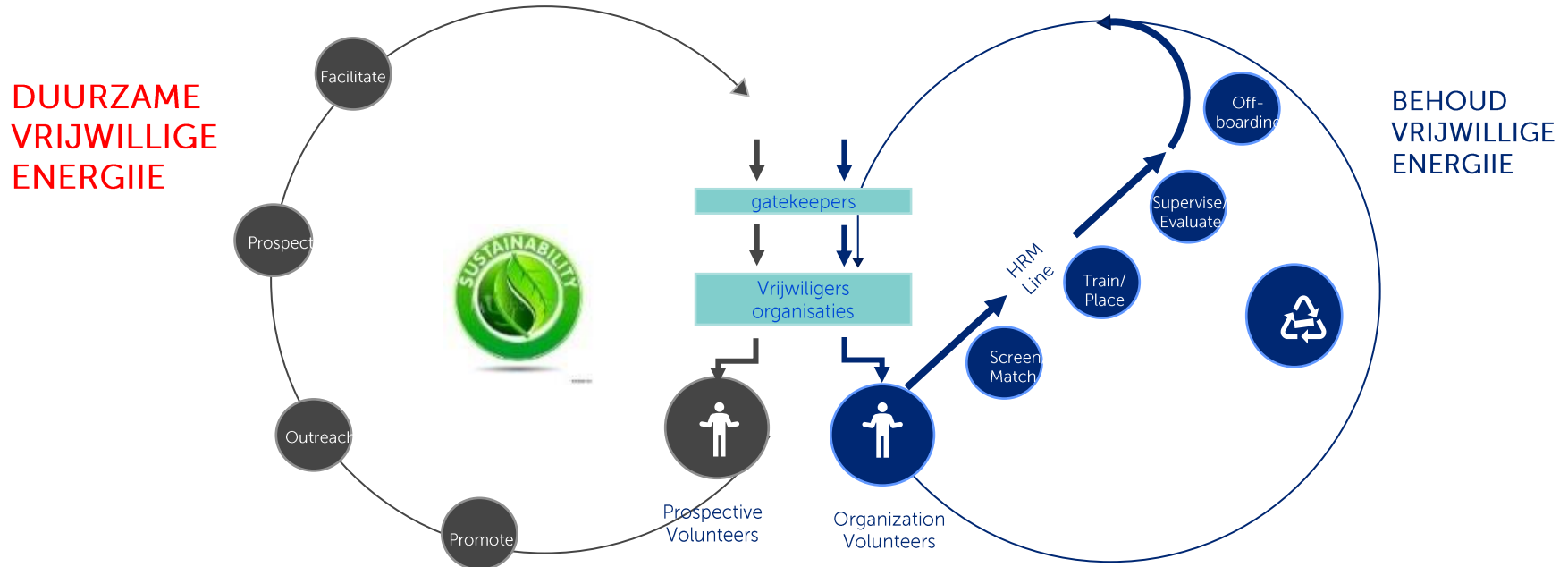
Vrijwilligerswerkbeleid zit in de twee buiten ringen
Vrijwilligersbeleid zit in de twee binnen ringen

De “circulair vrijwilligerswerk” vlinder

(geinspireerd door EllenMacarthur circular economy 'butterfly')

© [2025] Erasmus University Rotterdam, All rights reserved. No text and datamining.

vrijwilligerswerkbeleid

vrijwilligersbeleid

Een ecosysteem perspectief

- Bevorderen van kweekvis zoals MDT, Werknemersvrijwilligerswerk, service learning maar ook date-vrijwilligerswerk, familie-vrijwilligerswerk, welzijn-op-recept
- Uitlokken van plankton door bv plog-marathon, internationale dagen etc
- Sturen op belonen van derde partijen (producenten van kweekvis)
- Ruimte maken voor alle vormen van bronnen, energie en vrijwilligerswerk (bij uitkeringen etc)
- Organiseer 'off boarding', ook over gemeente grenzen heen

Een waarde perspectief

- In projectplannen de toegevoegde waarde van vrijwilligers(werk) laten benoemen
- Klachten van vrijwilligers over 'unfair' gedrag van beroepskrachten direct opschalen naar directeur-bestuurder / RvT
- Vrijwilligers EN beroepskrachten samen waarde gesprek laten voeren.
- Kijk naar de levensloop van een vrijwilliger
- Bespreken welke waarde(s) vrijwilliger wil maken en dat ook faciliteren (ook voor vrijwilliger zelf). Dat regelmatig updaten
- Perspectief ontwikkelen op optimaliseren waarde creatie en verdeling (win-win-win) bij kweekvis

Vragen?

FOKKE & SUKKE

STUREN DE VRIJWILLIGERS AAN

LUISTER, DE VRIES, ALS JIJ
ZO BLIJFT KLOOIEN, HOUDEN
WE HET OP JE LOON IN...

...EH FOKKE...?

RGVT

FOKKE & SUKKE

WERVEN VRIJWILLIGERS

PSSST

SNOEPJE?

RGVT